ליקוטי עצות — בושה

בּוּשָׁהא. צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת נֶגֶד רְצוֹנוֹ חַ"ו, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה חֵטְא וְעָוֹן חַ"ו. וְהַבּוּשָׁה הִיא מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי עִקַּר הַיְרָאָה הִיא הַבּוּשָׁה. וְאִם לֹא יַמְשִׁיךְ עָלָיו בּוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּנַּ"ל, יִתְבַּיֵּשׁ בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁזֶּה קָשֶׁה מִכָּל הָעִנְּשִׁים. כִּי צַעַר הַבּוּשָׁה לֶעָתִיד לָבוֹא קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד, וְהוּא קָשֶׁה יוֹתֵר אֲפִלּוּ מִגֵּיהִנֹּם הַמָּר. וַאֲפִלּוּ כָּל צַדִּיק יִתְבַּיֵּשׁ בִּפְנֵי חֲבֵרוֹ הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲלָה. וְאָמְרוּ רַז"ל עַל זֶה: אוֹי לְאוֹתָהּ בּוּשָׁה אוֹי לְאוֹתָהּ כְּלִמָּה. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֵיךְ יִתְבַּיְּשׁוּ הַחוֹטְאִים חַ"ו, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשַׁעֵר בָּעוֹלָם הַזֶּה גֹּדֶל הַצַּעַר וְהַמְּרִירוּת שֶׁל הַבּוּשָׁה הַזֹּאת בָּעוֹלָם הַבָּא רַחֲמָנָא לִצְלָן. וּכְשֶׁזּוֹכֶה לְבוּשָׁה דִּקְדֻשָּׁה לְבַל יֵחֶטָא כַּנַּ"ל, עַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לִתְפִלָּה וּלְשִׂמְחָה וּלְעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, וּלְהִתְקָרֵב וּלְהִכָּלֵל בְּצַדִּיקֵי אֱמֶת וּלְקַבֵּל מֵהֶם אֱמוּנָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת: (לק"א סי' כ"ב אות י"א)

ב. צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בֶּאֱמֶת גָּדוֹל, עַד שֶׁיְּעוֹרֵר אֶת לִבּוֹ בֶּאֱמֶת, עַד שֶׁיַּתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבַּלֵּב בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא, עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי עַד עַכְשָׁו הִשְׁלִיךְ חַטֹּאוֹתָיו אַחַר כְּתֵפָיו וְלֹא עַיִן בָּהֶם, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם, אֲזַי נִכְנַס בּוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל גֹּדֶל פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד רַב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עַלְמִין. וּבַתְּחִלָּה הַבּוּשָׁה הַזֹּאת עֲדַיִן אֵינָהּ בְּפֹעַל עַל פָּנָיו, כִּי חַטֹּאוֹתָיו מְטַמְטְמִין שִׂכְלוֹ וִידִיעָתוֹ עַל־יְדֵי רוּחַ שְׁטוּת שֶׁבְּקִרְבּוֹ. עַל־כֵּן קוֹדֶם שֶׁזּוֹכֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵין לוֹ דַּעַת כָּל כָּךְ לְהַכִּיר בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ כָּרָאוּי לוֹ לְהִתְבַּיֵּשׁ לְפִי עֹצֶם פְּשָׁעָיו, וּלְפִי גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁפָּשַׁע כְּנֶגְדּוֹ. אֲבָל אַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמֵסִיר מִמֶּנּוּ הַטִּפְּשׁוּת וְנִתְוַסֵּף בּוֹ שִׂכְלוֹ, אֲזַי הוּא מִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר וְנִתְגַּלָּה הַבּוּשָׁה עַל פָּנָיו. וְזֹאת הַבּוּשָׁה הִיא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם סִימָן עַל דְּבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְהִיא בְּחִינַת קֶרֶן אוֹר הַפָּנִים. וְעַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה הַזֹּאת מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּעֵץ הַחַיִּים (עַיֵּן דִּבּוּר אוֹת ז'): (לק"א סי' ל"ח אות ה' ו')

ג. מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַזּוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא וְאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִצַּדִּיקֵי אֱמֶת וְיִרְאִים וּכְשֵׁרִים, בְּיָדוּעַ שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי, וּפוֹגֵם בִּקְדֻשַּׁת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּאִילָנָא דְּמוֹתָא, וּמְגָרְשִׁין אוֹתוֹ מֵהַגַּן עֵדֶן וְיוֹרֵד לַגֵּיהִנֹּם. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמִתְבַּיֵּשׁ עַל עֲוֹנוֹתָיו, עַל־יְדֵי זֶה מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד, וּמַחֲזִיר לְעַצְמוֹ הַדַּעַת וְהַמֹּחִין וּמְגָרֵשׁ הָרוּחַ שְׁטוּת מִקִּרְבּוֹ, וְזוֹכֶה לִבְחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת קֶרֶן אוֹר הַפָּנִים, בְּחִינַת עֵץ הַחַיִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל: (שם)

ד. עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד. כִּי עֲבֵרָה הִיא בְּוַדַּאי בּוּשָׁה רַחֲמָנָא לִיצְלָן, כִּי עֲבֵרָה אֵינָהּ שַׁיָּכָה וּרְאוּיָה לְיִשְׂרָאֵל כְּלָל. כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל רָחוֹק בְּשָׁרְשׁוֹ מֵעֲבֵרָה לְגַמְרֵי, וּבְוַדַּאי אֵין נָאֶה לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עֲבֵרָה חַ"ו. אֲבָל גַּם כְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת מִצְוָה, רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ גַּם כֵּן בּוּשָׁה גְּדוֹלָה, כִּי אֵיזֶה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה, וְאֵיךְ יָעִיז פָּנָיו לִכְנֹס

בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה. וישַׁעֵר בְּדַעְתּוֹ לִפְנֵי מִי הוּא עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה, וְגַם גֹּדֶל מַעֲלַת הַמִּצְוָה. כִּי עִצָּם יְקַר מַעֲלַת הַמִּצְוָה בְּעַצְמָהּ אֵין לָהּ שִׁעוּר. וּבְוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּפֹּל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה כְּשֶׁבָּא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה מִצְוָה, כְּשֶׁיִּסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְיִרְאֶה שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת לַעֲשׂוֹת מִצְוָה. וְאֵיךְ הוּא בָּא לַחֲטֹף הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם כִּתְרֵי דְּמַלְכָּא וּלְהַנִּיחָם פִּתְאֹם עַל הָרֹאשׁ, בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁיִּפֹּל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה. וְאִם הָיָה לְהָאָדָם בּוּשָׁה, הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ לִקַּח הַמַּאֲכָל לְתוֹךְ פִּיו, כִּי אֵיזֶה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֹכֶל. אַךְ עִקַּר הַבּוּשָׁה זוֹכִין עַל־יְדֵי שֶׁרוֹאִין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה. כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל־יְדֵי הַבּוּשָׁה כַּנַּ"ל. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכִין לַעֲנָוָה אֲמִתִּית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא עִקַּר הַחַיִּים, בְּחִינַת חַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא: (לק"ת סי' ע"ב)